

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2006-2007

30 januari 2007

ONTWERP VAN DECREET

**houdende opheffing van
het decreet van 5 april 1995 tot oprichting van de Vlaamse Opera
en tot regeling van de rechtsopvolging**

HOORZITTING

VERSLAG

**namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
uitgebracht door de heren Bart Caron en Erik Arckens**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Dany Vandenbossche.

Vaste leden:

de heren Erik Arckens, Johan Deckmyn, Werner Marginet,
mevrouw Marie-Rose Morel, de heer Jurgen Verstrepen;

de heren Carl Decaluwe, Stefaan De Clerck, Steven Vanackere,
Johan Verstreken;

de heer Bart Caron, mevrouw Els Robeyns, de heer Dany
Vandenbossche;

de dames Margriet Hermans, Laurence Libert, de heer
Herman Schueremans.

Plaatsvervangers:

de dames Hilde De Lobel, Marijke Dillen, de heren Pieter
Huybrechts, Freddy Van Gaever, Frans Wymeersch;

de dames Vera Jans, Sabine Poleyn, Tinne Rombouts, de heer
Johan Sauwens;

mevrouw Michèle Hostekint, de heren Jan Roegiers, André
Van Nieuwkerke;

mevrouw Patricia Ceysens, de heren Marnic De Meulemeester,
Sven Gatz.

Toegevoegde leden:

de heer Jos Stassen;

de heer Jan Loones.

Zie:

1023 (2006-2007)

- Nr. 1: Ontwerp van decreet
- Nr. 2: Amendement

INHOUD

	Blz.
I. UITEENZETTING DOOR DE HEER ROGER CLAEYS, VERANDERINGSMANAGER VLOPERA	4
II. UITEENZETTING DOOR MEVROUW RITA UYTENDAELE, VOORZITTER VLOPERA	5
III. UITEENZETTING DOOR MEVROUW LAURETTE MUYLAERT, ACOD-CULTUUR ..	6
IV. UITEENZETTING DOOR DE HEER JEAN-PAUL VANDERVURST, ACV-TRANSCOM	8
V. UITEENZETTING DOOR MEVROUW MARIANNE RINGOIR EN MEVROUW KATRIEN CANDAELE, EERSTE-AUDITEUR-REVISOR EN AUDITEUR BIJ HET REKENHOF	10
VI. VRAGEN VAN DE COMMISSIELEDEN EN ANTWOORD VAN DE SPREKERS	12

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media organiseerde op 11 januari 2007 een hoorzitting over het ontwerp van decreet houdende opheffing van het decreet van 5 april 1995 tot oprichting van de Vlaamse Opera en tot regeling van de rechtsopvolging.

I. UITEENZETTING DOOR DE HEER ROGER CLAEYS, VERANDERINGSMANAGER VLOPERA

De heer Roger Claeys: Op vraag van minister Anciaux en met medeweten van de raad van bestuur van de Vlaamse Opera formuleerde ik, na een beperkte analyse van cijfers en documenten in april 2005 een rapport met ter afronding een aantal besluiten, aanbevelingen en veranderingsvoorstellen over de toekomst van de Vlaamse Opera.

Na het beëindigen van mijn mandaat van zes maanden bleef ik op verzoek van het cultuurkabinet en van de inmiddels overleden voorzitter van de opera, de heer Hugo Schiltz verder lid van de raad van bestuur en van het interne auditcomité. Ik volg de werking van de Vlaamse Opera dus vrij intens van in het najaar 2004 tot op vandaag.

Zoals uit de toelichting bij het ontwerp van decreet blijkt, wordt het voorstel tot opheffing van de bestaande VOI en de keuze voor een vzw mede verantwoord vanuit mijn rapport. Ik baseerde mij bij het formuleren van dit voorstel niet alleen op eigen analyse maar vond hiervoor ondermeer ook argumenten in het auditrapport van Nikè Consult dat op het einde van de vorige regeerperiode aan Vlaams minister Paul Van Grembergen was afgeleverd. In dat rapport was ook al sprake van “een personeelsbeleid in een spanningsveld tussen de publiekrechtelijke en de privaatrechtelijke arbeidswetgeving” en van “een discrepantie tussen het officiële organigram en de functionele organisatie”.

Als we de geschiedenis van de Vlaamse Opera zouden schrijven en abstractie maken van de juridische en politieke argumenten die aan de basis lagen van de noodgedwongen wisselende keuze van bestuursformules, zullen we vaststellen dat de vzw-formule, zoals ze eerder ook werd toegepast in de periode 1989-1995, in belangrijke mate heeft bijgedragen tot

een positieve ontwikkeling van de Vlaamse Opera en tot artistieke topjaren. Ook de intrekking van het eerdere ontwerp tot omvorming van de VOI Vlaamse Opera in een publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap was mede gebaseerd op een vergelijkbare argumentatie ten voordele van een privaatrechtelijk statuut.

Tenzij u mij daarover straks meer vragen wil stellen, ga ik dus niet verder in op die argumenten. Vanuit mijn dossierkennis en mijn andere veranderingsvoorstellen, wil ik toch een paar knipperlichten plaatsen bij de toekomstige ontwikkeling van de Vlaamse Opera.

In mijn rapport maakte ik een aantal opmerkingen over het gebruik van het operagebouw in Antwerpen en Gent. De optimale exploitatie van deze twee schouwburgen is een opdracht waarvoor de Vlaamse Opera noch financieel, noch qua personeel is toegerust. De Vlaamse Opera heeft zelf allerlei instandhoudings- en verbeteringswerken uitgevoerd zonder dat daarvoor bijkomende middelen werden verstrekt. Die kosten zijn te belastend voor het vaste werkingsbudget.

Ik stelde ook vast dat de beheersovereenkomsten met de twee steden respectievelijk reeds in 2001 en 2002 zijn afgelopen en noch verlengd noch vernieuwd werden. De repetities van de Vlaamse Opera immobiliseren in belangrijke mate de twee operagebouwen. De spreiding van het personeel over meerdere tewerkstellingsplaatsen is daarenboven onefficiënt en een objectieve kostendrijver.

Uiteraard sta ik achter de formuleringen van artikel 2 van het ontwerp, die ingegeven zijn door correcte bezorgdheden van continuïteit en rechtszekerheid, maar het zal voor de toekomstige werking van de Vlaamse Opera cruciaal zijn dat betere afspraken worden gemaakt over zijn opdracht en inbreng bij de infrastructurele noden en de exploitatie van de twee historische operagebouwen. In mijn rapport suggereerde ik om de Vlaamse Opera als een gebruiker van een door de steden of een afzonderlijke rechtspersoon beheerde infrastructuur te laten opereren. Indien we er toch voor kiezen om de Vlaamse Opera verder te belasten met de dagelijkse exploitatie, pleit ik in elk geval voor een opdeling van de dotatie en de subsidies, zodat de artistieke en algemene werking van de vzw in de feiten niet verder beknot worden door uitgaven die veelal het eigenaaronderhoud betreffen.

Een aantal andere voorstellen in mijn rapport betroffen het vraagstuk van het eigen orkest en koor. Ter zake ontstonden in de communicatie een aantal misverstanden. Er was ook het uitdrukkelijke voorbehoud van de werknemersvertegenwoordigers in de Vlaamse Opera. Ik begrijp dat de minister kiest voor het behoud van een specifieke orkest- en koorformatie voor de Vlaamse Opera. De kennis van de cijfers gebiedt mij echter om te zeggen dat dit binnen de huidige dotatie niet kan zonder vermindering van de tewerkstelling en/of de reductie van het aantal producties. Dat feit wordt vandaag door de verbouwingswerken van Antwerpen enigszins gecamoufleerd. Uit een document dat straks wordt uitgedeeld, blijkt hoe dan ook dat de opera het vandaag met minder producties en voorstellingen doet. Ten opzichte van 2005 zijn er 45 personeelsleden minder.

Die evolutie dreigt de stelling uit het rapport McKinsey over de onderbenutting van koor en orkest alleen maar te versterken. Ik blijf er dus van overtuigd dat zonder bijkomende middelen formules van samenwerking en clustervorming tussen de grote instellingen onvermijdelijk zijn.

Ten slotte kan ik, ingaande op de financiële evaluatie die ik in mijn rapport heb gemaakt, tot mijn genoegen vaststellen dat de Vlaamse Opera zeer consequent de interne controlemechanismen heeft versterkt en mijn pleidooi voor een sterker samenspel tussen artistieke en zakelijke leiding heeft gevolgd. De VOI zal, als de koers aangehouden wordt, geen nieuwe financiële put achterlaten voor zijn rechtsopvolger zodat de nieuwe vzw zonder extra lasten van het verleden zijn toekomst zal kunnen opbouwen. Dat was in de vorige formules helaas niet altijd het geval.

Het personeelskader bestond volgens de toelichting bij het ontwerp in 2005 uit 289 personeelsleden, vandaag zijn het er 253. Uit de evolutie van de personeelssamenstelling blijkt het belangrijke aandeel van de exploitatie van de gebouwen. Het relatieve gewicht van de artiesten is gedaald, het aandeel van het technische en ondersteunende personeel gestegen. Het is belangrijk dat we met de steden Antwerpen en Gent bespreken hoe de gebouwen best geëxploiteerd kunnen worden. De kosten van het onderhoud mogen niet wegen op het artistieke budget van de Vlaamse Opera. Ik pleit voor gescheiden budgetten voor beheer van de gebouwen en de artistieke werking.

II. UITEENZETTING DOOR MEVROUW RITA UYTENDAELE, VOORZITTER VLOPERA

Mevrouw Rita Uyttendaele: De situatie van de Vlaamse Opera wordt nu, begin 2007, bepaald en

gekenmerkt door vier belangrijke aspecten: de financiële situatie, de verbouwing in Antwerpen, de wijziging van het statuut en de opdracht en het profiel.

Sinds 2002 zijn de stedelijke toelagen aan de Vlaamse Opera verminderd zodat er elk jaar ongeveer 1,5 miljoen euro minder werkingsmiddelen beschikbaar zijn. Hoewel oorspronkelijk gesteld was dat de Vlaamse Opera recht had op die middelen, worden ze sinds 2005 niet meer als te verwerven inkomsten vastgelegd. Door de sinds 2003 ingevoerde besparingsmaatregelen heeft de Vlaamse Opera begin 2007 nog een tekort weg te werken van ongeveer 700.000 euro.

Daarvoor is drastisch bespaard op personeel en op werkingskosten. Het aantal operaproducties is sterk gereduceerd. Met de voor de lopende decretale periode, tot en met 2009, aangekondigde subsidie van 14,5 miljoen euro van de Vlaamse Gemeenschap en respectievelijk 1,7 miljoen euro van de stad Gent en 1,5 miljoen euro van de stad Antwerpen, is het niet mogelijk om terug te keren naar het vroegere productieritme en moet het aantal voorstellingen op jaarbasis beperkt blijven tot een zestigtal. Desondanks zijn we erin geslaagd om de kwaliteit van de operaproducties zeer hoog te houden.

Ter illustratie: een dure operaproductie kost 1,5 miljoen euro aan technische en artistieke kosten. De overheadkosten (personeel, gebouwen en werking) van de organisatie bedragen bijna 17 miljoen euro per jaar, of 1,5 miljoen euro per maand.

De Vlaamse Opera telt nu nog ongeveer 250 medewerkers, ongeveer gelijkmatig verdeeld over 110 artistieke medewerkers, dus bij koor en orkest, en 110 medewerkers in techniek en productie, naast 30 in administratie en ondersteunende diensten. Dat betekent een inkrimping met bijna 50 eenheden op drie jaar tijd. De onderhoudskosten van de operagebouwen bedragen ongeveer 500.000 euro per jaar.

Dat brengt me tot de verbouwing in Antwerpen. De noodzakelijke renovatie van het operagebouw in Antwerpen is in 2005 gestart en zal eind dit jaar afgerond worden. De door de Vlaamse Gemeenschap daarvoor vastgelegde toelage van 11,5 miljoen euro is echter absoluut ontoereikend gebleken. Daarom is door verschillende financieringsmechanismen bijkomend nog 12,5 miljoen euro gegenereerd. Maar dat bedrag wordt wel verrekend in de toelagen van de stad en de provincie Antwerpen zodat de Vlaamse Opera uiteindelijk, gespreid over 20 jaar, een feitelijke leninglast draagt van 1 miljoen euro per jaar.

De verbouwing zal wel tot resultaat hebben dat ook het operagebouw in Antwerpen op een veel flexibele

lere manier kan worden ingezet voor het culturele leven van de stad. Tenminste indien hiervoor een budgettaire ruimte kan gecreëerd worden. In Gent is de eigen receptieve programmering van muziektheaterproducties sinds 2004 afgebouwd vanwege de verlaging van de stedelijke subsidies.

Wat het statuut van de Vlaamse Opera betreft, is het een goed vooruitzicht dat de omvorming tot vzw de werking van de Vlaamse Opera zal versoepelen. Het is een minder goed vooruitzicht dat de statuutwijziging, bij een gelijk aantal medewerkers, de personeelskosten verhoogt met bijna 1 miljoen euro. Dat blijkt uit een studie van SD Worx.

Het is positief dat de toelagen tot 2009 vastliggen en geïndexeerd zijn. Dat dwingt ons wel tot de onomstotelijke vaststelling dat de Vlaamse Opera gedurende die periode nog fikse besparingen zal moeten doorvoeren. Het artistieke beleid en het programma-schema zullen aangepast moeten worden.

Wij kijken met veel verwachting uit naar de gesprekken die de eerstkomende weken en maanden met de steden Antwerpen en Gent zullen gevoerd worden en de beheersovereenkomsten die daaruit zullen voortvloeien. Ik heb deze week de nieuwe schepenen van Gent en Antwerpen al gesproken. Dat is een eerste stap naar het creëren van meer budgettaire ruimte voor de artistieke werking, die toch de doelstelling is van de organisatie.

Wat de opdracht en het profiel van de Vlaamse Opera betreft, valt het op dat het woord opera in het ontwerp vervangen is door muziektheater, terwijl de beheersovereenkomst die geldt tot 2010, wel nog van opera spreekt. De bestaande structuur met een eigen symfonisch orkest en koor is gemaakt om het operarepertoire te brengen.

De operaprogrammering is al sinds 1989 zeer breed en brengt werken uit alle deelperiodes van de operageschiedenis, van barok tot het hedendaagse repertoire. Er werd recent een wereldcreatie gebracht die internationale erkenning heeft gekregen en volgend seizoen staat een nieuw operawerk van het duo Luc Van Hove en Eric De Kuyper gepland.

De budgettaire middelen laten niet toe andere vormen van muziektheater te programmeren, zoals dat vroeger wel mogelijk was voor de reeks modern-klasieke dans in samenwerking met vzw Paleis, nu Bozar,

of de Moz-concerten, tenzij het opera-aanbod gereduceerd blijft zoals in de huidige besparingsperiode.

De raad van bestuur van de Vlaamse Opera stelt vier vragen. Hoe zal de parallelle werking van de oude raad van bestuur en de nieuwe georganiseerd worden? Beperkt de opdracht van de raad van de VOI zich tot wat men noemt het afhandelen van lopende zaken?

Hoe zal men de continuïteit verzekeren? Vooral in de artistieke diensten, namelijk koor en orkest wordt bespaard door het niet vervangen na natuurlijke afvloeiing. Dat volhouden zal tot een verschraling van de artistieke prestaties leiden. Het Vlaamse operahuis is een van de artistiek meest prestigieuze huizen in Europa.

Wordt verwacht dat de Vlaamse Opera op termijn terug naar een normaal productieritme evolueert van acht operaproducties en zes vocale concerten, maar dan gecombineerd met muziektheater en receptieve werking? De producties zijn immers verminderd. Bepaalde producties worden niet meer opgevoerd als operatoneelproducties maar in concertantevorm. Spijtig genoeg hebben we alle recitals in Gent en Antwerpen moeten afschaffen omdat er onvoldoende centen waren voor de productie. Als we een mooie stem in een recital willen horen, moet dat in Brussel gebeuren.

III. UITEENZETTING DOOR MEVROUW LAURETTE MUYLAERT, ACOD-CULTUUR

Mevrouw Laurette Muylaert: De Vlaamse Opera heeft ettelijke organisatievormen gekend: vzw, intercommunale, terug vzw en dan Vlaamse openbare instelling en nu terug vzw. Dat gebeurde in een tijdspanne van nog geen 20 jaar. De gevolgen van de structuurwijzigingen zijn nog steeds niet opgelost. De Opera voor Vlaanderen in vereffening bestaat nog steeds en voert in feite het protocol uit dat werd afgesloten bij de vereffening in 1988.

Er lopen nog heel wat juridische dossiers omdat de Vlaamse Opera Stichting het personeel niet automatisch wou overnemen van de OVV. We lezen met belangstelling dat de regering zinnens is om eindelijk een definitieve oplossing te zoeken voor die claims.

Wij zijn niet tegen het feit dat de Vlaamse Opera een vzw-statuuut krijgt zoals de andere grote culturele instellingen in het Kunstendecreet, doch er moet

rekening gehouden worden met de bijkomende kost. Er zijn zwaardere bijdragen voor sociale zekerheid in de vzw-structuur dan in een VOI, dus zal de dotatie zeker moeten stijgen met de meerkost.

Toen we die vraag aan de kabinetschef stelden, kon hij geen antwoord geven omdat hij verschillende simulaties had gezien. Dat is echt een cruciale zaak. We hebben een positief advies gegeven maar de financiële consequentie van de omzetting tot vzw bedraagt bijna een miljoen euro.

De opera heeft de laatste maanden reeds pijnlijke herstructureringen moeten doorvoeren, er zijn zeker meer dan 40 arbeidsplaatsen verdwenen. Scenische producties werden herleid tot concertante opvoeringen om met het beschikbare geld rond te kunnen komen. We hopen dat dit een eenmalige operatie was en dat er heel binnenkort meer financiële ademruimte wordt gecreëerd.

Het koor is onderbezet en ook het orkest heeft problemen daar werknemers die afvloeien, niet vervangen worden. Ook bij de technische dienst zijn er teveel overuren wegens gebrek aan arbeidskrachten. Wij kunnen ons niet van de indruk ontdoen dat de politiek vindt dat er best meer met freelancers zou gewerkt worden in plaats met contracten van onbepaalde duur. Musici en zangers engageren voor producties of met korte contracten wordt het credo.

We stellen ook vast dat de lonen van de muzieksector hopeloos achterlopen op de lonen van het onderwijs of van de Vlaamse en federale ambtenaren. Zelfs de kleine verhoging voor de podiumkunsten kan volgens de werkgeversorganisatie OKO niet gerealiseerd worden. Dat is voor ons onaanvaardbaar: er moet een herziening komen van de weddenschaal voor de musici en de zangers en ook het andere personeel heeft recht op een loonsverhoging. Daar is op de eerste plaats geld voor nodig. De budgetten zijn te laag.

Hoe dan ook moet het personeel overgenomen worden met behoud van rechten. Het moet een operatie worden zoals de overname van Vlos door de VOI. Iedereen wordt overgenomen met behoud van contract.

Een andere bekommernis is de overgangperiode. Er wordt een nieuwe raad van bestuur samengesteld in de vzw-structuur, die zou binnenkort bekend zijn. Er is ook een commissie aangesteld die het profiel van de nieuwe intendant moet opstellen.

De minister maakt zich sterk dat de nieuwe intendant tegen de zomer zou bekend zijn. Dit lijkt ons onrealistisch. Iedereen weet dat het in een operabedrijf nodig is om twee of zelfs drie jaar voor een seizoen artiesten te contracteren. Het is een zeer internationale markt en het is niet eenvoudig om de cast voor het repertoire vast te leggen. In die zin zou het verstandig zijn om een overgangperiode in te lassen en bijvoorbeeld aan de huidige intendant de opdracht te geven om het seizoen 2008-2009 voor te bereiden.

De financiële problemen van de Vlaamse Opera zijn mede veroorzaakt door het afhaken van de steden. Wij hopen dat Gent en Antwerpen hun engagement tegenover de opera terug ten volle zullen nemen en dat de gesprekken daarover snel zullen opgestart worden met de nieuwe stadsbesturen.

Grote Vlaamse instellingen zijn niet zo groot. Hun budgetten zijn klein in vergelijking met die van de federale instellingen. De Koninklijke Muntschouburg heeft een budget dat dubbel zo groot is als dat van de Vlaamse Opera, het budget van de Singel is niet te vergelijken met dat van Bozar. Ik denk dat de Vlaamse Regering meer moet investeren in haar grote instellingen.

De grote instellingen zouden garanties moeten krijgen voor continuïteit, los van de ministerswissels. Het Kunstendecreet moet garanties bieden voor elke grote instelling: de subsidie moet structureel verworven zijn en moet voldoende zijn om de beheersovereenkomsten uit te voeren en het artistieke niveau te garanderen.

Het cultuurbudget is inderdaad de laatste jaren verdubbeld doch wij kunnen ons niet van de indruk ontdoen dat de middelen te veel versnipperd zijn en dat de bovenbouw te zwaar is. De artiesten krijgen kleine vergoedingen, korte contracten, en worden dan zeggend ondersteund door allerlei instituten. We zouden meer middelen willen voor de artistieke werking in plaats van voor de ondersteuning van die werking.

Dat overstijgt de Vlaamse opera. De situatie op het vlak van personele middelen is tekenend voor alle grote culturele instellingen in Vlaanderen.

Ten slotte willen wij hier zeggen dat er geregeld overleg is geweest op het kabinet over dit ontwerp en dat wij als vakbond dus voldoende op de hoogte waren van de initiatieven van de minister. Wij zijn verheugd dat het orkest nog steeds in de opera is en we zijn

verheugd dat de opera zijn artistiek internationale niveau bewezen heeft. We hopen dat dit in oktober hij de viering van 100 jaar opera in Antwerpen dik in de verf zal gezet worden. Zelfs tijdens de oorlogsjaren heeft de opera doorgespeeld. De Vlaamse opera krijgen ze dus echt niet kapot.

IV. UITEENZETTING DOOR DE HEER JEAN-PAUL VANDERVURST, ACV-TRANSCOM

De heer Jean-Paul Vandervorst: Het moet mij van het hart dat, spijs ik nog niet zo lang meedraai in de zogenaamde cultuursector, ik met dit voorstel tot omvorming van de Vlaamse opera aan mijn vierde juridische structuur toe ben. Over inventieve en evolutieve verbeelding gesproken, ministers en kabinetten hebben die onmiskenbaar. De eerste bladzijden van de memorie van toelichting leren mij hoe men historie schrijft, herschrijft en bewust anders schrijft. Of de kwaliteit vroeger beter of slechter was laat ik in het midden, want een artistieke prestatie beoordelen is altijd subjectief.

Zeker weet ik wel dat er enorm veel processen, terecht trouwens, lopen en dat alle rechtsinstanties die België rijk is, zich op één of andere manier al hebben uitgesproken. De wisselende opeenvolgende juridische structuren hadden meestal maar één doel, namelijk de juridische erfelijkheid van de vorige constructie ongedaan te maken. Het bleef een constant zoeken naar het herstel van de administratieve en juridische rust, spijtig genoeg is niemand tot nu toe daar in geslaagd. Bewijs is dat in september van dit jaar de volgende zitting van de nooit eindigende juristensoap plaatsvindt.

Ook neemt men in het historische overzicht al eens een loopje met de waarheid. Ik zou verdomd niet weten waar de 86 orkestleden en de 50 koristen van de huidige Vlopera VOI uithangen. Toegegeven, dit overvliegen van de historie, kan wat lachwekkend overkomen en is ook zo bedoeld. Daartegenover staat dan toch eindelijk de opening die de regering maakt om samen met de betrokken juristen en vakbondsvertegenwoordigers te zoeken naar een sociale, menselijke maar vooral billijke oplossing door middel van een dading. Wij hebben er alle vertrouwen in dat de huidige verantwoordelijken in de Vlaamse Regering daar nu ernstig werk zullen van maken en een trieste geschiedenis op een positieve wijze kunnen en willen afronden. Ik denk dat er nu nog weinigen zijn die weten hoeveel en welk menselijk leed de hervorming heeft teweeggebracht.

In mijn betoog heb ik bewust niet gekozen om rigoreus de volgorde van de bundel te volgen. Ik pik er

een aantal voor ons belangrijke punten uit en reageer daarop. Het rapport van de bijzondere opdrachthouder/veranderingsmanager heeft al voldoende stof doen opwaaien en had zeker de verdienste een aantal knelpunten aan te duiden. Ook in zijn besluiten en aanbevelingen waren een aantal relevante zaken terug te vinden. Maar zoals steeds heeft elke medaille een keerzijde en werd er nogal slordig omgesprongen met cijfermateriaal. Ook is het altijd gevaarlijk niet voldoende doordachte fusie-ideeën te propageren en te doen of er in deze omgeving geen artistieke en sociale aspecten bestaan. De waarde van dit plan zal naargelang de bril waardoor men het bekijkt, hoger of lager gequoteerd worden. Het heeft alvast de verdienste dat het geschreven is en op een aantal vlakken bruikbaar blijft. De niet-bruikbare delen klasseert men maar in de klassieke bibliotheek waar ieder van ons veel boeken staan heeft waar hij het niet mee eens is.

Het wordt zo stilaan tijd om te komen tot de hervorming van de Vlopera VOI naar een vzw. Wij vinden het ronduit storend dat men de huidige structuur stroef, onwerkbaar en log noemt. Dat zijn naar onze mening drogredenen. Vergeten wij toch niet dat nu reeds alle personeel contractueel in dienst is, daarnaast weet toch iedereen dat de sectorale akkoorden, afgesloten in de schoot van de Vlaamse Gemeenschap, niet automatisch van toepassing zijn op de Vlopera. Integendeel, daar werkt men met een eigen sectorale programmering. Indien men had gewild, was er voldoende ruimte om soepel om te gaan met het personeel en de tewerkstelling. Daar bovendien arbeidsreglementen bijslepen is gewoon helemaal belachelijk. De Vlopera werkt al maanden aan reglementen.

Het zal niemand verwonderen dat het huidige personeel niet gelukkig is met dat te negatieve beeld van hun opera. Wij krijgen trouwens uit een onverdachte hoek steun die nog veel verder gaat. De hooggeëerde Raad van State vraagt zonder omwegen op bladzijde 27 of het niet verkieslijk zou zijn een openbare instelling sui generis op te richten waardoor een betere inpassing in het geheel der regels die het overheids-optreden beheersen, mogelijk wordt.

Dat men de opera eenzelfde structuur geeft als de andere grote nominatim culturele instellingen van de Vlaamse Gemeenschap (cf. Kunstendecreet) is voor ons op zich geen punt. Dat vertaalde zich trouwens in het positieve advies dat wij, samen met een hoop bedenkingen natuurlijk, uitbrachten in de schoot van comité 18. Al hebben wij zo onze twijfels en vermoeden we dat het er vooral om te doen is samenwerking en synergie te vergemakkelijken. Fusie wordt door die operatie ook weeral een stuk eenvoudiger.

Tot slot nog een pittig detail. Quasi nergens spreekt men nog bij de mission statement over opera maar wel over muziektheater wat onmiskenbaar laat vermoeden dat men andere wegen op wil.

De overdracht na de opheffing van de Vlopera dient voor ons vlekkeloos te verlopen waarmee wij bedoelen dat er geen bijkomende hinderpalen mogen gecreëerd worden of proeven worden ingebouwd die obligaat zijn om de overstap te kunnen maken. Ons wantrouwen is hier zeker niet misplaatst gezien onze zeer slechte ervaringen. Wij lezen wel – en dit zou ons moeten geruststellen – dat men niet de intentie heeft om tabula rasa te maken, en dat men er resoluut voor kiest om de continuïteit te verzekeren. Toch zijn wij er niet gerust in vooral als wij moesten vaststellen dat vorig seizoen meer dan 40 medewerkers van administratie en techniek vertrokken zijn en wij nu trouwens nergens een garantie hebben over het aantal medewerkers dat zal overgaan. Het zou bijvoorbeeld kunnen dat men getallen garandeert die minimaal per 1 juli 2008 moeten overgaan naar de nieuwe structuur. Want er blijft, zoals men zelf kan vaststellen, nog anderhalf jaar over om het effectieve personeelsbestand op een fijne manier te laten afslanken. Dat is voor ons onaanvaardbaar. Trouwens, wie gaat de kosten van de overgang naar een vzw betalen? Want nu blijkt nu dat de vorige cijfers bijgestuurd zijn en dat de kosten voor de operatie hoger zullen liggen dan oorspronkelijk voorzien.

Los van de hoegrootheid van deze kosten kan het kabinet nu al, als het dat wil, zeggen wie daarvoor financieel zal moeten opdraaien. Tot nu toe hoorden noch lazen wij daarover een duidelijk standpunt. Wij vrezen dat, indien men dat terug zal afwentelen op de opera, of zeg ik ook maar het muziektheater, het risico reëel zal zijn dat men nog maar eens een rondje personeel afdanken zal organiseren. Wij zijn de hele besparingsoperatie en de 40 afvloeiingen van vorig seizoen natuurlijk nog niet vergeten.

Ons lijkt het toch maar logisch dat, als het kabinet deze overgang wenst, het consequent de kosten van de overgang dient te dragen. Trouwens toch nog even in herinnering brengen dat de besparingsronde er gekomen is door de verminderde bijdrage van de steden. Het kabinet deed of zijn neus bloedde nadat het eerst stelde dat de opera het mocht boeken als minderontvangsten.

Of het nu een opera is, een muziektheater of een koekjesfabriek, het vervangen van de hoogste ambtenaar moet altijd met de grootste zorg gebeuren. Wij vinden het ronduit angstwekkend dat dit kabinet

zichzelf de tijd geeft tot de zomer 2007 om een profiel te laten circuleren van de nieuwe intendant. Let wel, ik pleit er hier niet voor om het mandaat van de huidige intendant nog te verlengen. De naïeve man schreef nog niet zo lang geleden dat er niets aan de hand is. Dergelijke handelwijze tart toch elke logica.

De Vlopera was de laatste jaren zeer sterk in het ontdekken van nieuwe sterren en jong aanstormend talent. Dat veronderstelt dat hij die jonge mensen vroeg genoeg contacteert en contracteert. De installatie van de werkgroep van experts lijkt te veel op een vertraguingsmanoeuvre dat de werking van de nieuwe instelling ernstig zal hypothekeren. Zouden wij dit niet beter schrappen of minstens toch een planning – door wie dan ook en waarom ook niet door de huidige intendant – laten uitwerken voor de komende seizoenen?

De kabinetschef hoort niet graag dat wij spreken van een vertraguingsmanoeuvre. Hij geeft toe dat een en ander wat langer duurt door de complexiteit van de zaak maar noemt deze situatie onvermijdelijk. Volgens hem is 2008 een overgangsjaar. Onze ongerustheid blijft, uitgaande van de wetenschap dat een degelijk seizoen twee jaar op voorhand dient voorbereid te worden met het zoeken naar zangers, dirigenten en het ontwerpen en maken van decors en kostuums.

Het is logisch dat bij beperkte middelen samenwerkingsverbanden tussen de verschillende orkesten heel reëel worden. Dat kan alleen maar na een verhoging van de lonen van alle musici, dus ook in de opera. Het loon van de orkestmusicus en korist is fors ondergewaardeerd in vergelijking met het onderwys. De basisbezoldiging ligt 10 à 15 percent te laag. Wij blijven benadrukken dat een musicus/korist maar eenmaal moet worden betaald met Vlaamse subsidies, in welk gesubsidieerd gezelschap hij of zij ook speelt of zingt. Dit nieuwe loon is wel een absolute voorwaarde voor samenwerking. Wij deden dit voorstel samen met ACOD. Toen hoopten we nog op een vlugge oplossing voor dit probleem. Jammer genoeg is elk overleg hierover tot op heden onmogelijk gebleken.

Er is wel sprake van dergelijke samenwerking maar zowel kabinet als directies vergeten de voorwaarde van een betere bezoldiging. We trekken ons voorstel vooralsnog niet in, maar zonder een substantiële loonsverhoging is er geen voorstel meer.

Wij pleiten voor een functioneringsgarantie. Geen enkel ander ensemble in Vlaanderen heeft zoveel

trouwe bezoekers als de Vlaamse Opera. Ook de zaalbezetting is maximaal. Om dit te kunnen bereiken legt het operapersoneel zichzelf strenge kwaliteitseisen op. Het is daarom ook belangrijk dat het zonder zorgen kan werken. Daarom ook is het belangrijk dat de opera stabiliteit en een goede artistieke planning heeft. De Vlaamse overheid is fier op haar goed bestuur, wij zijn dat ook. Geef ons daarom als instelling een functioneringsgarantie, zelfs als er effectief te weinig middelen zijn om goed te functioneren. Vergeet vooral niet – en dit is niet zomaar een gratuite uitspraak – dat, vergeleken met andere operahuizen, wij volgens Test-Aankoopnormen veruit de beste koop zijn.

Het kan niemand verbazen dat wij als vakorganisatie bijzonder bekommerd zijn over de vertegenwoordiging van het personeel in de nieuwe instelling. De eigenlijke overgang gebeurt pas op 1 juni 2007. Dat is, toeval of niet, te laat voor de sociale verkiezingen van mei 2008. Uiteraard zijn wij principieel niet tegen sociale verkiezingen maar we wensen geen avontuur aan te gaan. Wij willen en kunnen niet verder gaan dan te zeggen dat wij bereid zijn, met de wetgeving ter zake als leidraad, een ad-hocoplossing te vinden die rekening houdt met alle wetmatigheden van de wet op de sociale verkiezingen. Ons paaien met een nummertje voor de sociale verkiezingen of het beperken tot alleen maar een syndicale delegatie is voor ons onvoldoende. Wij willen daarover ernstig onderhandelen en verwachten geschreven afspraken.

Tot slot wil ik mijn vertrouwen uiten in het gezonde verstand van de politici en van de beleidsverantwoordelijken. Los het verleden op en het zal u sieren, beter laat dan nooit. Leer uit het verleden en hervul nooit meer in de dramatiek die wij moesten ondergaan. Alleen dommeriken leren nooit uit het verleden en dat bent u beslist niet.

V. UITEENZETTING DOOR MEVROUW MARIANNE RINGOIR EN MEVROUW KATRIEN CANDAELE, EERSTE-AUDITEUR-REVISOR EN AUDITEUR BIJ HET REKENHOF

Mevrouw Marianne Ringoir: Het Rekenhof heeft zijn analyse vooral gericht op de gevolgen van de statuutwijziging voor: de controle van het Vlaams Parlement en het Rekenhof, het toezicht door de Vlaamse overheid, het personeelsstatuut en de financiële rapportering. Daarnaast werd nagegaan of aan de motieven

voor de oprichting van de vzw kan worden tegemoetgekomen binnen één van de organisatievormen van het kaderdecreet Bestuurlijk Beleid.

Momenteel wordt de controle van het Rekenhof op gedecentraliseerde instellingen, zoals de Vlopera, geregeld door de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en Gewesten. Volgens dat artikel zijn de vigerende bepalingen over de organisatie van het Rekenhof in de wet van 16 maart 1954 van overeenkomstige toepassing op de openbare instellingen die afhangen van de gemeenschappen en gewesten.

Bij de omvorming van de Vlaamse Opera tot een vzw is er geen expliciete decretale rechtsgrond voor een rechtstreekse controlebevoegdheid van het Rekenhof op de rekeningen en de verrichtingen van de vzw wat betreft de wettelijkheid, regelmatigheid en goede besteding van de overheidsgelden.

Bij de omvorming van de Vlopera tot een vzw kan het Rekenhof controle uitoefenen op de besteding van de subsidie door de vzw aan de doeleinden waarvoor ze bestemd is, en op de uitvoering van de beheersovereenkomst.

De controle van het Rekenhof zal dus hoofdzakelijk gebeuren via controle van de toekenning van subsidies door de administratie op basis van de beoordeling van het beleidsplan en via de verantwoording van de uitvoering van de beheersovereenkomst en het beleidsplan. De controlemogelijkheden zullen sterk afhangen van de kwaliteit van de beleidsplannen en de beheersovereenkomst.

De memorie van toelichting van het ontwerp stelt dat het Kunstendecreet de controlemogelijkheden op de besteding van de ter beschikking gestelde middelen vergroot. Met de Vlopera was al langer een beheersovereenkomst gesloten. Bij de oprichting van een vzw vermindert de controle van het parlement. Een verbetering is wel dat, in tegenstelling tot de periode vóór de financiering op basis van het Kunstendecreet, de beheersovereenkomst en de tussentijdse evaluatie aan het Vlaams Parlement moeten worden meegedeeld.

Het toezicht door de Vlaamse overheid op de vzw zal gebeuren conform artikel 19 van het Kunstendecreet van 2 april 2004. De belangrijkste factor hierin is het toezicht door de administratie op de naleving van de beheersovereenkomst en de evaluatie van de uitvoering van het beleidsplan. Jaarlijks moet minstens een

evaluatie gebeuren van de zakelijke werking en halverwege de looptijd van de beheersovereenkomst een evaluatie van zakelijke en artistieke werking.

Het oprichtingsdecreet van de Vlopera voorziet in een toezicht door afgevaardigden van de Vlaamse Regering op de beslissingen van de bestuursorganen met toetsing aan wettelijkheid en algemeen belang. De lopende beheersovereenkomst 2006-2010 van de Vlopera omschrijft daarnaast de bevoegdheden van de afgevaardigden in verband met de beheersovereenkomst. Na opheffing van het oprichtingsdecreet van de Vlopera van 5 april 1995, zullen de bevoegdheden van de afgevaardigden van de Vlaamse Regering in de beheersovereenkomst op uniforme wijze moeten worden geregeld als bij de andere culturele instellingen van de Vlaamse Gemeenschap. Het betreft onder meer toezicht op de werking, de inkomsten en de uitgaven en een schorsingsbevoegdheid.

Mevrouw Katrien Candaele: Het ontwerp van decreet bepaalt dat al het personeel wordt overgenomen door de op te richten vzw. Het Rekenhof kan daar alleen maar akte van nemen. De overheid moet zich als publieke werkgever uiteraard behoorlijk gedragen tegenover zijn werknemers en een billijke regeling vastleggen als zij de bestaande VOI herstructureert. De keuze voor een vzw-structuur heeft verregaande gevolgen voor het statuut van het personeel.

Momenteel worden de lonen en de arbeidsvoorwaarden geregeld door een publiekrechtelijk personeelsstatuut dat past in het koninklijk besluit dat de algemene principes vastlegt voor het geldelijk en administratief statuut van ambtenaren.

Als de VOI een vzw wordt, is de vaste benoeming niet langer de regel. De loopbaan ligt dan niet langer vast in een statuut en vrije loonsonderhandelingen zijn mogelijk. Het Rekenhof wijst erop dat de Vlopera nu al – in weerwil van het regelgevend kader – gebruiken uit de privésector toepast. Al het personeel is contractueel. Een audit van het Rekenhof in 2002 toonde aan dat veel vrijheid wordt genomen in de loonsonderhandelingen. Veel salarissen worden gewoon onderhandeld in die zin dat men op basis van het vroeger verdiende loon de medewerkers inschaalt in een bepaalde salarisschaal en trap, onafhankelijk van graad of anciënniteit.

Een van de argumenten voor de vzw-structuur – aangehaald in de memorie van toelichting – is dat Vlaamse Opera als VOI naast de normale principes

van het genormaliseerde rekeningstelsel ook moet rapporteren volgens het ESR-model. Dat zou leiden tot onduidelijkheid over de financiële situatie van de instelling en een ernstige budgetcontrole en meerjarenvergelijking bemoeilijken. Het feit dat de Vlopera de enige VOI is, zou ook de vergelijkbaarheid en hanteerbaarheid van de cijfers in de sector van de podiumkunsten bemoeilijken. Het Rekenhof is van oordeel dat dit geen argumenten zijn om over te stappen op een vzw. De verschillende vormen van financiële rapportering brengen iets meer werk met zich, maar hebben elk hun eigen betekenis. Het is wel belangrijk de juiste cijfers en rapporten met elkaar te vergelijken. Op die manier kan men de financiële situatie en evolutie correct interpreteren. Sinds 2004 moeten alle grote vzw's een bedrijfseconomische boekhouding voeren in overeenstemming met de wet van 17 juli 1975. Die verplichting is ook opgelegd aan de VOI Vlopera in de beheersovereenkomst. De vergelijkbaarheid met de andere culturele instellingen van de Vlaamse Gemeenschap is hiermee verzekerd.

De memorie van toelichting formuleert een aantal argumenten tegen de VOI-structuur en voor een privaatrechtelijke vzw: het personeelsstatuut, de financiële rapportering, de vergelijkbaarheid met de andere culturele instellingen. In zijn advies beveelt de Raad van State aan een openbare instelling sui generis op te richten om de Vlopera beter in te passen in het geheel der regels die het overheidsoptreden beheersen.

Het Rekenhof meent dat kan worden overwogen de Vlopera om te vormen tot een privaatrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap in toepassing van het kaderdecreet beter bestuurlijk beleid. Privaatrechtelijke EVA's zijn rechtspersonen die afhangen van de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaams Gewest maar waarvan de rechtsvorm volledig in overeenstemming is met de dwingende bepalingen van het private vennootschaps- of verenigingsrecht zoals bijvoorbeeld een privaatrechtelijke vzw. De kwalificatie als privaatrechtelijk vormgegeven EVA komt tegemoet aan verschillende argumenten van de Vlaamse Regering. ESR-rapportering is niet langer verplicht. De verhouding met het personeel wordt geregeld door de wetgeving op de arbeidsovereenkomsten. Als vzw zal de Vlopera hetzelfde statuut hebben als de andere culturele instellingen.

Daarenboven zijn de bepalingen van het kaderdecreet bestuurlijk beleid compatibel met die van het Kunstendecreet. Het kaderdecreet bepaalt dat de

Vlaamse overheid een samenwerkingsovereenkomst moet sluiten met de privaatrechtelijke EVA. Die kan worden uitgewerkt conform de voorschriften voor de beheersovereenkomst zoals opgelegd in het Kustendecreet. De kwalificatie als privaatrechtelijk vormgegeven EVA leidt tot een eenduidige informatieverstrekking door de Vlaamse Regering aan het Vlaams Parlement. De samenwerkingsovereenkomst en de rekeningen moeten worden voorgelegd aan het Vlaams Parlement. Er wordt jaarlijks verslag uitgebracht over de activiteiten van de EVA. Een ondubbelzinnige regeling voor de externe controle door het Rekenhof is mogelijk van zodra het comptabiliteitsdecreet in werking treedt. Doordat dit decreet nog niet in werking is getreden, is de controle van het Rekenhof op de privaatrechtelijke EVA's nog niet geregeld. Als voor dat statuut wordt gekozen, moet het oprichtingsdecreet een overgangsbepaling bevatten die de controle door het Rekenhof regelt.

Ten slotte wil het Rekenhof nog een aantal onopgeloste problemen onder de aandacht brengen. Het Rekenhof beschikt over financiële gegevens uit 2005. Andere sprekers hebben deze gegevens hier ondertussen al aangevuld. We hebben vernomen dat er nog altijd een deficit is bij de Vlaamse Opera. Er kan niet zonder meer worden van uitgegaan dat het verlies zal zijn weggewerkt tegen 1 juli 2008 wanneer de VOI wordt opgeheven. Aangezien de vzw alle verplichtingen moet overnemen, kan dat ertoe leiden dat de vzw met een financiële last van start gaat.

De relatie met de steden is evenmin uitgeklaard. De doelstellingen van de op te richten vzw omvatten onder meer het verwerven, onderhouden en beheren van infrastructuur en gebouwen. De veranderingsmanager heeft al gewezen op de problemen in dat verband. De steden hebben hun financiële verbintenis enkele jaren geleden eenzijdig herzien.

Het overleg in verband met de exploitatie van de schouwburgen in Gent en Antwerpen is pas van start gegaan na de installatie van de nieuwe gemeenteraden. De Vlaamse Opera staat alleen in voor onderhoud en renovatie van de gebouwen. Dat wordt grotendeels gefinancierd door de Vlaamse Gemeenschap. Het feit dat de Vlaamse Regering de enige oprichter van de vzw wordt en geen garanties heeft wat betreft de inbreng van de steden die eigenaar zijn van de gebouwen, brengt de Vlaamse Gemeenschap in een zwakke positie. Het Rekenhof concludeert dat het voorgestelde statuut leidt tot een vermindering van de controle van het Rekenhof en het Vlaams

Parlement. Voor verschillende vermelde problemen biedt het nieuwe statuut geen garantie dat ze worden opgelost. Er is een oplossing binnen het kaderdecreet bestuurlijk beleid mogelijk die tegemoet komt aan de motieven van de Vlaamse Regering voor een statuutwijziging en compatibel is met het Kunstendecreet.

VI. VRAGEN VAN DE COMMISSIELEDEN EN ANTWOORD VAN DE SPREKERS

De heer Jan Penris: Komt het idee om een vzw op te richten van de heer Claeys of van het kabinet? Zowel vakbonden als Rekenhof staan nogal sceptisch tegenover dit idee. Welke voordelen biedt dit nieuwe statuut volgens de heer Claeys? Waarom voldoet de VOI Vlopera niet meer? Waarom is de vzw een betere beheersvorm?

We zitten op dit ogenblik in een overgangperiode. Dat zorgt al voor problemen met de programmatie op lange termijn. Andere operahuizen werken nu al aan hun programma voor de periode vanaf 2008. Vlopera is daar nog niet aan toe en zal misschien vrede moeten nemen met de restjes. Ervaart mevrouw Uyttendaele dat ook als een handicap? Hoe gaat zij daarmee om?

Het klopt dat er gemeenteraadsverkiezingen zijn geweest, maar de bestuursakkoorden van Gent en Antwerpen zijn reeds langer bekend. Ik neem aan dat Vlopera die akkoorden grondig heeft geanalyseerd. Bevatten die akkoorden elementen die de Vlopera hoopvol stemmen? Zijn er al contacten gelegd met de nieuwe cultuurschepenen? Hoe zijn die contacten verlopen?

Volgens de vakbonden zijn er geen statutairen meer. Volgens mijn informatie zijn er nog 18. Klopt dat? Hoe wordt omgegaan met de statutaire medewerkers?

De heer Jo Vermeulen: Volgens mevrouw Uyttendaele zal de omvorming bij gelijke personeelskosten één miljoen euro extra vergen. Ze haalt dat uit een studie van SD Worx. Wat is daar de oorzaak van?

Waarom heeft Gent de receptieve programmering afgebouwd? Dat verwondert me immers omdat ik dacht dat receptieve programmering een bron van inkomsten is.

De heer Roger Claeys: Het klopt dat minister Anciaux in zijn memorie van toelichting een beroep

doet op argumenten uit mijn rapport. Daaruit mag echter niet worden afgeleid dat de minister louter en alleen op basis van mijn rapport voor een vzw heeft gekozen. In het kader van BBB is het wel zo dat de Vlaamse Opera genoemd werd als een te herplaatsen organisatie. De Vlaamse Regering heeft zich tot nog toe niet uitgesproken over de grote culturele instellingen en de andere vzw's, waartoe de Vlaamse Gemeenschap is toegetreden. Uiteindelijk zit het probleem daar. Daarom is naar analogie met de andere culturele instellingen gekozen voor een vzw.

Een van de belangrijkste argumenten blijft voor mij dat de Vlopera met zijn personeelsbeleid tussen twee stoelen zit. Enerzijds wordt een aantal publiekrechtelijke bepalingen toegepast. Anderzijds wordt voortdurend strijd geleverd tegen de privaatrechtelijke arbeidswetgeving. De vakbonden hebben daar ook op gewezen. Het privaatrechtelijke statuut zal meer geld kosten dan het huidige statuut. De bijkomende kosten worden in belangrijke mate veroorzaakt door het verschil in vakantiegeld tussen VOI en vzw. Daarnaast zijn er nog een aantal RSZ-bepalingen. De overheid hoeft geen RSZ-bijdrage op vakantiegeld door te storten. Door deze keuze komt de opera op hetzelfde niveau als de andere instellingen. Het leidt tot een beter sociaal statuut zoals de sociale organisaties vragen. Dat is voor mij een belangrijk argument om de opera te behandelen als de andere grote culturele instellingen. Uiteraard had men er ook voor kunnen kiezen van alle andere grote culturele instellingen een EVA te maken. Het verschil tussen deze vzw en een privaatrechtelijke vzw in het kader van BBB is subtiel. Het heeft op termijn vooral te maken met mogelijk toezicht.

Mevrouw Rita Uyttendaele: Men maakt zich inderdaad zorgen over de programmatie. Ik verneem dat van de intendant en van het personeel. Er moeten dringend contracten afgesloten worden. Wij vragen daarom een overgangsperiode tijdens dewelke de heer Cléméur nog even wordt aangesteld om te programmeren. We vragen een soort contractverlenging zodat hij in staat is kwaliteit aan te trekken. We mogen daar geen maanden meer mee wachten. De tijd dringt.

Ik heb de Antwerpse bestuursovereenkomst niet gelezen. Ik heb wel contact opgenomen met de heer Heylen, cultuurschepen in Antwerpen. Antwerpen heeft zich geëngageerd om gedurende twintig jaar bij te dragen aan de verbouwingen. De heer Heylen wil snel tot een overeenkomst komen. Na de onderhandelingen had ik de indruk dat de heer Heylen iets extra

wil doen voor de opera. We gaan nu beiden na welke elementen deel moeten uitmaken van de beheersovereenkomst. De situatie is op dit ogenblik niet helemaal duidelijk. Wordt de beheersovereenkomst afgesloten met de VOI of met de vzw? Ik kan daar niet op antwoorden.

De Gentse bestuursovereenkomst heb ik uiteraard wel gelezen. Ze bevat niets over de Vlaamse Opera. Dat laat alle mogelijkheden open. Ik heb samen met de heer Cléméur een gesprek gehad met de schepen van Cultuur, de heer Lieven Decaluwe. Ik heb de indruk dat de heer Decaluwe heel positief staat tegenover de Vlaamse Opera. We zullen beiden nagaan wat de beheersovereenkomst zou moeten bevatten. In Gent is het evenmin duidelijk met wie de beheersovereenkomst zal worden afgesloten.

In beide steden zal veel afhangen van de begrotingsbesprekingen. Gent draagt evenwel niet bij aan de verbouwingen. De Vlaamse Opera en beide steden willen zo snel als mogelijk werk maken van een beheersovereenkomst.

De omvorming zal één miljoen euro extra vergen, onder meer wegens een hogere werkgeversbijdrage.

Nadat de stad Gent op een bepaald ogenblik beslist had de subsidies aan de opera te verminderen tot 70 miljoen Belgische frank, heeft de raad van bestuur beslist de receptieve werking af te bouwen. Ik was toen nog gewoon lid van de raad van bestuur. Een aantal raadsleden was van oordeel dat Gent niet zomaar zijn subsidies kon verminderen. Ze stelden voor zich voortaan in de eerste plaats op de kerntaak te concentreren, namelijk opera brengen en de receptieve werking af te bouwen. Daarover is gestemd. Omdat ik inmiddels voorzitter van de raad van bestuur ben, spreek ik me daar niet verder over uit.

De heer Marc Cléméur, intendant Vlopera: Wij zouden liefst een zo breed mogelijke waaier aan producties brengen. Ook muziektheater. We hebben jarenlang een dansreeks geprogrammeerd. We deden dat vooral in Gent omdat dergelijke producties in Antwerpen in deSingel terechtkunnen.

Cultureel receptieve producties kosten geld. Het toegangsgeld volstaat niet om de uitkoopsommen te vergoeden. De balzalen worden in Gent uiteraard verhuurd voor commerciële doeleinden als huwelijksfeesten of congressen, maar dat brengt niet zo veel geld op. Zo moeten we, ook als we maar één zaal ver-

huren het hele complex verwarmen. Voor huwelijksfeesten wordt het personeel aan nachttarief betaald.

De heer Jean-Paul Vandervorst: Bij de Vlopera werken uitsluitend contractuele medewerkers. Een aantal mensen komt uit de vroegere OVV. Daar zitten wat statutairen tussen. Wellicht is dat de reden van de verwarring. De arbeidsvoorwaarden van een contractuele zijn niet noodzakelijk negatiever dan die van een statutaire. Het volstaat te verwijzen naar de zogenaamde nulgevallen uit de OVV. We lezen met veel genoegen dat de minister bereid is daaraan iets te doen.

Mevrouw Laurette Muylaert: In principe wordt de wet met voeten getreden. Een openbare instelling moet met statutaire personeelsleden werken. Het statuut bevat een kader, maar het is nooit ingevuld. Op die manier valt men tussen twee stoelen. De wetgeving voor de privé-sector is niet van toepassing. Brugpen-sioen kan bijvoorbeeld niet. De enige statutairen zijn de mensen die verlof zonder wedde hebben genomen bij de OVV.

De heer Roger Claeys: Het aantal is eigenlijk groter. Op de tabel in de memorie van toelichting is sprake van 50 medewerkers uit de OVV.

De heer Erik Arckens: Het plan om koor en orkesten te laten samensmelten is afgevoerd, ondanks ettelijke discussies over dit fusieplan. Waarom wordt daar niet meer over gesproken?

Opera is duur. Wordt gekeken naar buitenlandse voorbeelden? Hoe werkt opera in de ons omringende landen? Kunnen we daar iets uit leren?

De heer Jan Loones: Ik heb mijn silvesternacht doorgebracht in Luik, alwaar twee merkwaardige instellingen zijn: café Bugatti en L'Opéra Royal de Wallonie. Een prachtig gebouw in het centrum van Luik. Zijn er structurele of occasionele contacten met de Waalse opera? Is er contact met De Munt?

De heer Roger Claeys: In de communicatie erover is mijn veranderingsnota van april 2005 een eigen leven gaan leiden. In mijn nota staat dat we ons moeten afvragen of een opera een eigen vast orkest moet hebben. We moeten die verhoudingen eens goed bekijken rekening houdend met buitenlandse voorbeelden. De minister heeft duidelijk gekozen voor een opera met een eigen koor en een eigen orkest. De nota bevat een aantal mogelijkheden, maar de beleidskeuzes maakt de minister zelf. Ik heb daar geen probleem mee.

Er zijn maar twee mogelijkheden. Ten eerste zou de Vlaamse Regering extra middelen kunnen vrijmaken voor een aantal grote culturele instellingen. Dat blijkt niet mogelijk te zijn. De budgetten liggen vast tot in 2009. Ten tweede kan de Vlaamse Regering naar een andere oplossing zoeken. In die context heb ik voorgesteld om na te denken of orkesten zouden kunnen samenwerken.

Ik vind het zinvol dat een opera beschikt over een eigen kernkoor en -orkest. Ik spreek me niet uit over de omvang ervan. Ik kan me goed voorstellen dat koor en orkest in samenwerking met een andere instelling wordt samengesteld. Dat is een persoonlijke mening.

Mevrouw Rita Uyttendaele: Ik hoef niet meer in te gaan op de vraag over de fusie. Wij hebben met genoeg vastgesteld dat koor en orkest zijn gebleven.

We mogen geen vergelijking maken met de grote buitenlandse operahuizen. Ons vergelijken met Londen, Parijs, Barcelona enzovoort is onmogelijk. Parijs krijgt 91 miljoen euro subsidies. Londen krijgt 82 miljoen euro. We kunnen ons wel vergelijken met Luik, en met enkele andere Europese operahuizen die meer subsidies krijgen dan wij. Wij scoren hoog op artistiek vlak. Ik bezoek die huizen soms. In recensies in Engelstalige en Franstalige vakliteratuur wordt de Vlaamse opera op het vlak van kwaliteit soms vergeleken met de grote huizen. Dat komt ondermeer door de manier waarop wij contracten afsluiten, en door de kwaliteit van ons koor en orkest. In vergelijking met de kleinere steden scoren Gent en Antwerpen heel goed. In het bekende maandblad Opéra International werd de opera van Vlaanderen ongeveer vijfmaal vermeld. Wij hadden immers enkele jonge mensen onder contract die later furore hebben gemaakt. De opera van Vlaanderen is een van de beste in zijn grootteorde.

Mochten we meer subsidies krijgen, dan zouden we meer kunnen brengen dan opera. We zouden ook muziektheater kunnen brengen, zoals in Parijs. De opera van Parijs wordt overigens geleid door de heer Mortier, die prima ideeën heeft.

De heer Marc Clémeur: Ik ken mijn collega's uit Brussel en Luik uiteraard heel goed. Brussel en de Vlaamse Opera hebben al coproducties georganiseerd. We kregen toen wel kritiek van mensen die de twee operahuizen bezoeken en tweemaal dezelfde productie te zien kregen. We werken daarom vooral

samen met buitenlandse huizen. Ik zit samen met mijn twee Belgische collega's in de vereniging Opera Europa. Europese opera-intendanten ontmoeten er elkaar om te spreken over productie-uitwisseling. In januari 2007 loopt onze productie van Richard III in Düsseldorf met ons koor. Onze productie Semele van Händel loopt in Zurich. De voorbije twee jaar stonden onze producties in Tokio, Los Angeles, Barcelona, Milaan enzovoort. Onze producties hebben een uitstraling in heel Europa.

De heer Erik Arckens: Opera heeft een imagoprobleem. Het is stoffig en oubollig, en richt zich op een publiek van boven de vijftig. Het fenomeen van de sociale distinctie speelt ook een rol. Het is prijzig. Deze zomer heeft Bernard Foccroulle een optreden georganiseerd op de Grote Markt van Brussel om aan te tonen dat opera voor iedereen is. Hoe ervaren de sprekers dat imagoprobleem zelf? Is het nodig om een ander publiek aan te trekken? Hoe kunnen we jongeren naar de opera lokken?

Mevrouw Rita Uyttendaele: Opera heeft inderdaad de naam duur te zijn. Zowel in Antwerpen als in Gent is er een leeftijdmix. In vergelijking met andere culturele instellingen meen ik te mogen stellen dat jongeren wél de weg naar de opera vinden. Als ik naar een voorstelling ga, merk ik dat het publiek bestaat uit mensen uit alle lagen van de maatschappij. De opera levert bovendien grote inspanningen om bepaalde maatschappelijke groepen aan te trekken. Zo proberen OCMW en opera samen om OCMW-cliënten naar de opera te halen. We hebben daarvoor middelen gekregen van de federale overheid. We organiseren rondleidingen voor de jeugd, scholen en kansarmen. Door hen een algemene repetitie te laten bijwonen willen we hen ervan overtuigen dat opera toegankelijk is voor iedereen. Studenten kunnen met cultuurcheques goedkope toegangskaartjes aanschaffen.

We moeten ons uiteraard afvragen of de popularisering van de opera ertoe zal leiden dat meer mensen naar de opera gaan. Het volstaat te denken aan het concert van de drie tenoren. Ik denk dat dit concert mensen heeft overtuigd. Of we dat echt moeten doen, is een ander debat.

De heer Marc Clément: Een enquête van de UGent onder ons publiek toont aan dat de gemiddelde scholingsgraad lager ligt dan in het gesproken thea-

ter. Twaalf percent van ons publiek is jonger dan 28 jaar. In september hebben wij in Antwerpen de voorstelling van Tosca op groot scherm uitgezonden op de Graanmarkt. We zijn van plan hetzelfde te doen met Don Giovanni in mei van dit jaar. We willen die voorstelling uitzenden in het centraal station van Antwerpen en op het Sint-Pietersplein in Gent. Al die voorstellingen zijn nu al uitverkocht. Tijdens de gesprekken met de nieuwe schepenen werd voorgesteld om met het orkest op grote pleinen te spelen. We doen duidelijk aan publieksverruiming.

De heer Stefaan De Clerck: Ik vind die laatste ideeën wel goed. Misschien kan dat ook in andere steden.

Zijn er cultuur-economische studies die de juiste dimensie van een operahuis bepalen? Wat is de ideale dimensie? Wat is het ideale aantal voorstellingen? Hoeveel personeel is daarvoor nodig? Wanneer is een opera leefbaar? Wat is uw ambitieniveau?

De heer Marc Clément: Voor de opera geldt de wet van Baumol. Hoe meer je produceert, hoe meer je verliest. De variabele kosten zijn per voorstelling groter dan de verwachte inkomsten in zalen met slechts duizend plaatsen. Daarom zijn we met de Antwerpse schepenen van cultuur overeengekomen om eenmaal per jaar te spelen in de stadsschouwburg. Daar kunnen tweeduizend mensen binnen. Tweeduizend plaatsen volstaat voor een break-even.

De heer Stefaan De Clerck: Pleit u nu voor één Vlaams operagebouw waar plaats is voor bijvoorbeeld drieduizend mensen?

De heer Marc Clément: Er is ook een bovengrens. Wie zonder geluidsversterking wil werken, kan enkel terecht in een zaal met maximaal 2500 plaatsen. Daarboven is geluidsversterking nodig om de publieksbetrokkenheid niet te verliezen. Versterking doodt de fascinatie.

De heer Stefaan De Clerck: Is dat een algemene wet of is de situatie in Vlaanderen bestudeerd?

De heer Marc Clément: Dat is een internationale wetmatigheid.

De voorzitter: Ik dank de sprekers voor hun duidelijke standpunten. Deze namiddag zal het ontwerp

van decreet in de commissie worden besproken en zal erover worden gestemd.

De verslaggevers,

De voorzitter,

Bart CARON
Erik ARCKENS

Dany VANDENBOSSCHE
